

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Marie Žiškové a soudců JUDr. Lenky Kaniové, JUDr. Zdeňka Kühna, Mgr. Daniely Zemanové a Mgr. Bc. Ing. Radovana Havelce v právní věci žalobce: **M. M.**, zastoupený JUDr. Irenou Strakovou, advokátkou se sídlem AK Žitná 45, 110 00 Praha 1, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, 170 34 Praha 7, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 11. 5. 2004, č. j. OAM-2622/VL-07-SE01-2003, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 16. 3. 2006, č. j. 48 Az 50/2005 - 16,

t a k t o :

Usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 16. 3. 2006, č. j. 48 Az 50/2005 - 16, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím ze dne 11. 5. 2004 žalovaný rozhodl o neudělení azylu žalobci podle § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (zákon o azylu). Současně rozhodl, že se na žalobce nevztahuje překážka vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu. Žalovaný dospěl k závěru, že důvodem podání žádosti o udělení azylu byly potíže žalovaného se soukromými osobami motivované snahou uvedených osob získat nezákonným způsobem finanční prostředky pro vlastní potřebu; žalobce pak nevyužil všech dostupných prostředků, které mu k ochraně nabízel právní řád země původu.

Proti rozhodnutí žalovaného brojil žalobce žalobou ke Krajskému soudu v Praze, který ji rozsudkem ze dne 30. 9. 2004, č. j. 48 Az 167/2004 - 21 zamítl a ztotožnil se se závěry žalovaného. Kasační stížnosti žalobce Nejvyšší správní soud vyhověl

a rozsudkem ze dne 29. 9. 2005, č. j. 1 Azs 24/2005 - 43, napadené rozhodnutí z důvodu jeho nepřezkoumatelnosti zrušil a věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení.

Krajský soud poté přidělil předmětné věci novou spisovou značku sp. zn. 48 Az 50/2005 a vyzval účastníky řízení k vyjádření, zda souhlasí s projednáním věci bez nařízení jednání. Zásilka, doručovaná žalobci na adresu Pobytového střediska B. – J., se vrátila zpět, s tím, že nebyla vyzvednuta v odběrné lhůtě. Poté soud v databázi Ministerstva vnitra zjistil, že žalobce je hlášen na adrese U., P. 65/B, P. 9 a zásilku zaslal tam, vrátila se však zpět s tím, že žalobce je na uvedené adrese neznámý. Soud si poté vyžádal zprávu Policie České republiky; ta sdělila, že šetřením u pracovníka vrátnice J. K. zjistila, že žalobce na ubytovně nebydlí a není znám jeho současný pobyt.

Následně soud usnesením ze dne 13. 1. 2006, č. j. 48 Az 50/2005 - 12, ustanovil žalobci opatrovníci pracovníci krajského soudu a usnesením ze dne 16. 3. 2006, č. j. 48 Az 50/2005 - 16, řízení zastavil. Rozhodnutí odůvodnil tím, že žalobce se nezdržuje v místě hlášeného pobytu a změnu místa pobytu soudu neoznámil a jsou tak naplněny podmínky § 33 písm. e) zákona o azylu pro zastavení řízení.

Dne 14. 4. 2006 bylo soudu doručeno podání JUDr. Strakové. V něm poukazuje na to, že po zrušení rozsudku ze dne 29. 9. 2005 Nejvyšším správním soudem již nebyli vyrozuměni o dalším řízení, ačkoliv jsou s klientem v kontaktu a má plnou moc pro další řízení. Protože získala informace o tom, že ve věci bylo rozhodnuto, požádala o zaslání rozhodnutí. Usnesení bylo doručeno zástupkyni žalobce dne 20. 4. 2006, dne 2. 5. 2006 byla podána proti němu kasační stížnost.

V kasační stížnosti žalobce (dále též stěžovatel) namítá, že zpráva Policie České republiky, o níž soud své rozhodnutí opírá, neobsahuje údaje o tom kdo a kdy toto šetření provedl, zda se opakovalo a není doložena úředním záznamem. Žalobce připojil fotokopii nájemní smlouvy ze dne 7. 4. 2006, která stvrzuje jeho adresu U., P. 65/B, P. 9 a tvrdí, že se na ní zdržuje. Dále namítá, že právní zástupkyně měla být o každém úkonu vyrozumívána a měla jí být i oznámena nová spisová značka věci poté, kdy předchozí rozhodnutí krajského soudu bylo zrušeno a věc mu byla vrácena. Pokud by tak soud postupoval, mohlo se této situaci předejít.

Žalovaný ve svém písemném vyjádření ke kasační stížnosti popřel oprávněnost kasační stížnosti, s tím, že soud rozhodl v souladu s právními předpisy.

Nejvyšší správní soud při posuzování kasační stížnosti nejprve hodnotil, zda jsou splněny veškeré podmínky řízení. Především se zabýval otázkou včasnosti podání kasační stížnosti.

Podle § 106 odst. 2 s. ř. s. kasační stížnost musí být podána do dvou týdnů od doručení rozhodnutí; zmeškání lhůty nelze prominout.

Z obsahu spisu vyplývá, že usnesení o zastavení řízení bylo doručeno opatrovníci stěžovatele 20. 3. 2006, zástupkyni žalobce JUDr. Strakové bylo doručeno 20. 4. 2006, sama kasační stížnost pak byla podána k poštovní přepravě dne 2. 5. 2006 a byla soudu

doručena dne 3. 5. 2006. Pro zachování lhůty pro podání kasační stížnosti tak má zásadní význam, se kterým z uvedených doručení je třeba spojit právní účinky.

Ze soudního spisu vyplývá, že k první kasační stížnosti, již stěžovatel brojil proti původnímu rozsudku krajského soudu ze dne 30. 9. 2004, byla připojena plná moc ze dne 19. 11. 2004, v níž stěžovatel zmocnil JUDr. Strakovou, aby jej zastupovala ve všech právních věcech v rozsahu jeho práv a povinností a jako zvláštní plnou moc k podání kasační stížnosti proti rozsudku krajského soudu ze dne 30. 9. 2004 a zastupování v tomto řízení. Nejvyšší správní soud kasační stížnosti vyhověl, rozsudek zrušil a věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení. Otázkou, jaký vliv má tato procesní situace na trvání zastoupení se v obdobné věci zabýval rozšířený senát Nejvyššího správního soudu, který v usnesení ze dne 18. 12. 2008, č. j. 8 Azs 16/2007 - 158 (všechna zde citovaná rozhodnutí jsou dostupná též na www.nssoud.cz), rozhodl, že *plná moc udělená advokátovi k tomu, aby účastníka ve všech právních věcech zastupoval před soudy, obsahující též výslovné zmocnění k zastupování v řízení o kasační stížnosti v konkrétní věci, opravňuje advokáta k zastupování v řízení o žalobě podle soudního řádu správního před krajským soudem i poté, kdy původní rozhodnutí krajského soudu bylo ke kasační stížnosti zrušeno*“.

Vázán tímto právním názorem rozšířeného senátu kasační soud uzavírá, že JUDr. Straková byla zástupkyní stěžovatele i v pokračujícím řízení o žalobě, jež následovalo po zrušení původního rozsudku. Má-li účastník řízení zástupce, je třeba podle § 42 odst. 2 věty druhé s. ř. s. písemnosti doručovat pouze tomuto zástupci. Účinky doručení rozhodnutí o zastavení řízení jsou tak spojeny pouze s doručením rozhodnutí JUDr. Strakové a na kasační stížnost jí podanou je třeba nahlížet jako na kasační stížnost včasnou.

Dále se Nejvyšší správní soud zabýval otázkou přijatelnosti kasační stížnosti, jak mu je uloženo v § 104a s. ř. s., tedy zda kasační stížnost podstatně přesahuje zájmy stěžovatele. K podrobnějšímu vymezení institutu přijatelnosti kasační stížnosti ve věcech azylu (mezinárodní ochrany) lze přitom pro stručnost odkázat např. na usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, publikované pod č. 933/2006 Sb. NSS. Podle tohoto usnesení se o případ přijatelnosti kasační stížnosti může jednat mj. tehdy, pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do právního postavení stěžovatele; příkladem toho může být např. hrubé pochybení krajského soudu v jednotlivém případě při výkladu hmotného či procesního práva. Nejvyšší správní soud z níže uvedených důvodů shledal, že se o tento případ jedná v souzené věci, a proto dospěl k závěru, že kasační stížnost je přijatelná a je tedy zapotřebí se jí meritorně zabývat.

Kasační stížnost je důvodná.

Krajský soud v předmětné věci shledal naplněny podmínky pro zastavení řízení podle § 33 písm. e) zákona o azylu, spočívající v tom, že stěžovatel jako žadatel o udělení azylu se nezdržuje v místě hlášeného pobytu a jeho změnu soudu neoznámil. Tyto závěry soud opírá o svá vlastní zjištění z databáze Ministerstva vnitra o místě hlášeného pobytu žalobce (U., P. 65/B, P. 9) a o zprávu Policie České republiky ze dne 7. 1. 2006,

že šetřením u vrátného ubytovny bylo zjištěno, že stěžovatel v ubytovně nebydlí a vrátný jeho místo pobytu nezná.

Stěžovatelovy kasační námitky, podřaditelné pod zákonné důvody § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s., především soudu vytýkají, že o úkonech pokračujícího řízení o žalobě nevyrozuměl zástupkyni stěžovatele a ani ji neseznámil se spisovou značkou, která této věci byla po zrušení původního rozsudku nově přidělena. Dále pak soudu vytýkal nedostatečnost a neúplnost zprávy Policie České republiky a nabídl soudu provedení důkazu fotokopií nájemní smlouvy ze dne 7. 4. 2006, která má doložit, že se na sporné adrese hlášeného pobytu zdržuje.

Důvodnou je již v první řadě námitka, která soudu vytýká, že v pokračujícím řízení o žalobě nejednal se zástupkyní žalobce. Jestliže si žalobce k ochraně svých práv zvolí zástupce, je povinností soudu zastoupení respektovat. Je jeho povinností doručovat písemnosti pouze tomuto zástupci a jen tehdy, má-li účastník něco osobně vykonat, se doručuje přímo jemu (§ 42 odst. 2 s. ř. s.). Proto již sama skutečnost, že výzvu, zda stěžovatel souhlasí s projednáním věci bez nařízení jednání, soud doručoval přímo stěžovateli a nikoliv jeho zástupkyni, je třeba považovat za vážnou vadu řízení, porušující ustanovení § 42 odst. 2 věty druhé, s. ř. s. a práva stěžovatele na ochranu jeho práv neboť se nejedná o úkon, který by musel vykonat právě jen sám stěžovatel. Naopak smysl doručení takové výzvy zástupci účastníka spočívá právě v tom, že je na zástupci, aby zastoupenému účastníkovi poskytl odborné hodnocení významu předmětné výzvy a v souladu s vůlí zastoupeného pak informoval soud. Pokud by soud svou výzvu řádně doručil zástupkyni stěžovatele, nevznikla by ani pochybnost o tom, zda se stěžovatel zdržuje na adrese, na níž je hlášen k pobytu. Měl-li by soud zato, že je třeba, aby určitý úkon vykonal stěžovatel osobně a vznikly by problémy s doručením písemnosti stěžovateli, měl by soud zjišťovat místo pobytu stěžovatele v první řadě u jeho zástupce, neboť lze předpokládat, že tomu je známo místo, kde se stěžovatel zdržuje. Nejvyšší správní soud proto uzavírá, že pominutím zástupce stěžovatele v pokračujícím řízení o žalobě krajský soud zatížil řízení vadou, která mohla mít za následek nezákonnost rozhodnutí o věci samé.

Otázkou ustanovení § 33 písm. e) zákona o azylu se Nejvyšší správní soud již zabýval a v rozsudku ze dne 21. 8. 2009, č. j. 1 Azs 38/2009 - 48, kde k možnostem aplikace tohoto ustanovení uvedl následující:

„Podle § 33 písm. e) zákona o azylu soud řízení zastaví, jestliže se žadatel o udělení mezinárodní ochrany (žalobce) nezdržuje v místě hlášeného pobytu a jeho změnu soudu neoznámil. Podle důvodové zprávy k návrhu zákona vyhlášeného pod č. 350/2005 Sb., jímž bylo cit. ustanovení do zákona o azylu vloženo (sněmovní tisk 882/0, dostupný na digitálním repozitáři www.psp.cz), důvod pro zastavení soudního řízení spočívá v tom, že poměrně vysoký počet žalobců (žadatelů o azyl) po podání žaloby se nezdržuje v místě hlášeného pobytu a soudy mají velké problémy s doručováním. Navrhované ustanovení sankcionuje neoznámení změny hlášeného pobytu soudu (zvýraznění doplněno).

Ustanovení tudíž podle důvodové zprávy zřejmě mělo dopadat na situace, v nichž žadatel (nyní žalobce) v průběhu řízení před soudem využije možnosti dané § 77 zákona o azylu

a změni svou adresu hlášeného pobytu, novou adresu však neoznámí soudu. Tento záměr je v souladu i s principem racionálního zákonodárce, protože předpokládá dopad tohoto ustanovení na jiné situace, než situace uvedené pod § 33 písm. b) zákona o azylu.

Samotný text § 33 písm. e) zákona o azylu je ovšem vnitřně rozporný a těžko srozumitelný. Pro zastavení řízení totiž kumuluje dvě podmínky (srov. užitou spojku „a“), a to jednak nezdržování se v místě hlášeného pobytu, jednak neohlášení jeho změny, což jsou dvě odlišné situace. Pokud se totiž žadatel nezdržuje v místě hlášeného pobytu, ale zdržuje se na jiné adrese, přičemž nepostupoval v souladu s § 77 zákona o azylu, nedošlo ke změně hlášeného pobytu (srov. užitě slovo „jeho“), již by měl soudu oznámit. Pokud by naopak změnu oznámil, je lhotejné, zda se na novém místě hlášeného pobytu zdržuje, protože není splněna podmínka druhá (žadatel změnu ohlásil). Na důvodovou zprávu předpokládanou situaci ustanovení nemůže dopadat, neboť zdržuje-li se žadatel v novém místě hlášeného pobytu, které neoznámil soudu, pak opět není splněna podmínka první, protože místo hlášeného pobytu má žadatel o udělení mezinárodní ochrany vždy jen jedno. Jazykovým výkladem tak lze dospět k závěru, že § 33 písm. e) zákona o azylu lze aplikovat jen na situace, kdy žadatel změni místo hlášeného pobytu v souladu s § 77 zákona o azylu, neoznámí jeho změnu soudu a ještě se na něm nezdržuje.

Aby bylo možné vykládat uvedené ustanovení v souladu se záměrem zákonodárce, nesmělo by být vázáno na zdržování se v místě hlášeného pobytu, ale v dosavadním (příp. předchozím) místě hlášeného pobytu. Sám zákonodárce však v důvodové zprávě uvádí, že účelem cit. ustanovení je sankcionovat žadatele, a proto je jakékoli výkladové rozšiřování dopadů tohoto ustanovení k tíži adresátů zcela vyloučeno. Tato interpretační úvaha platí tím spíše, že povinnost okamžitě oznámit nové místo pobytu soudu žadateli zákon o azylu ani jiná právní norma výslovně neukládá [vyjma nepřímou vyjádřenou povinnosti v § 33 písm. e)] a o této povinnosti není ani v řízení poučen. Protože zákon nedává žadateli ke splnění této povinnosti jakoukoli, byť i jen krátkou lhůtu, automaticky pojatá sankce v podobě okamžitého zastavení soudního řízení by byla zcela nepřiměřená povaze věci.“

V předmětné věci krajský soud nezkoumal, zda jsou splněny zákonné podmínky aplikace § 33 písm. e) zákona o azylu ve smyslu shora uvedeného výkladu, od nějž není důvodu se odchýlit. Tedy zda stěžovatel změnil místo hlášeného pobytu v souladu s § 77 zákona o azylu, neoznámil jeho změnu soudu a ještě se na něm nezdržoval. Jestliže krajský soud, jak z odůvodnění rozhodnutí vyplývá, opřel své závěry o splnění zákonných podmínek pro aplikaci tohoto ustanovení o opakovaně zjištění místa hlášeného pobytu na adrese U., P. 65/B, P. 9 a sdělení Policie České republiky o šetření, podle nějž stěžovatel v ubytovně nebydlí a není znám jeho pobyt, je rozhodnutí soudu nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů. K této vadě kasační soud přihlédl z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 s. ř. s.). Za této situace je pak předčasné zabývat se zbývajícími námitkami stěžovatele.

Vzhledem k tomu, že kasační stížnost byla shledána důvodnou, Nejvyšší správní soud napadený rozsudek krajského soudu v souladu s § 110 odst. 1 s. ř. s. zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. V tomto řízení je krajský soud vázán právním názorem Nejvyššího správního soudu, který byl vysloven v odůvodnění tohoto rozsudku. V novém řízení rozhodne krajský soud i o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti (§ 110 odst. 2 s. ř. s.).

P o u ě n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 3. prosince 2009

JUDr. Marie
Žiřková
předsedkyně senátu